

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผศ.ดร. อัมภางค์ พลนอก ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผศ.(พิเศษ) ดร.ธวัช บุญยมนี ตำแหน่ง วิทยากร
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร พิษณุโลก
3. ผศ.ดร. มาตี กาญจนกิจสกุล ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ทีมคณะผู้วิจัยในพื้นที่ประกอบด้วยผู้รายชื่อดังต่อไปนี้

1. นายสมคิด จุฬว่า ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
2. นายภัทรพล มากมี ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
3. นายวิชาญ มีเครือรอด ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
4. นายจำลอง ทองทุ่ง ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน
5. นายสุทัศน์ ทับจาก ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน
6. นายมานนท์ โพธิ์เปี่ยม ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน

กิจกรรมในการจัดกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการเสริมสร้างพลังที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยมีรายละเอียดขั้นตอนและกิจกรรมในการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะ อสม. โดยการเสริมสร้างพลัง ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมปัจจัยนำเข้าเพื่อการพัฒนาสมรรถนะ อสม.

กิจกรรมที่ 1 สร้างทีมวิจัยและผู้ประสานงานพื้นที่เพื่อจัดเตรียมความพร้อม โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการทีมวิจัย เพื่อ

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการศึกษา
2. ชี้แจงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทีมวิจัย
3. ทบทวนขั้นตอนและเทคนิควิธีการทำกระบวนการกลุ่ม
4. วิธีการและขั้นตอนการจัดการความรู้ (KM)
5. วิธีการและขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (AIC)
6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

กิจกรรมที่ 2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นภาคสนาม เช่น ใบบาง แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป กระดาษ เครื่องเขียน อาคารสถานที่ รวมทั้งอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ

กิจกรรมที่ 3 การศึกษาบริบทและวิถีชีวิตของชุมชนตำบลบ้านใหม่สุขเกษม พร้อมกันนี้ได้จัดทำปฏิทินชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดระยะเวลา และการจัดกิจกรรมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ในแต่ละครั้งให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งดำเนินการคัดเลือก อสม. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน โดยวิธีเจาะจง เลือกเฉพาะ อสม. ที่มีความเสียสละเพื่อชุมชน เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในชุมชน เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในชุมชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจและสามารถเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะได้ตั้งแต่ต้น จนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

กิจกรรมที่ 4 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยกับ อสม. การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ เพื่อให้สมาชิก อสม. ในกลุ่มทราบวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะโดยการเสริมสร้างพลัง เพื่อการแก้ไขปัญหาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่อง บทบาทของสมาชิก อสม. ที่ต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม สร้างความรู้รัก ความคุ้นเคย และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

เพื่อให้กล้าแสดงออก ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ และหลังจากนั้นทำการประเมินผลสมรรถนะของ อสม. ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ก่อนเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาโดยใช้แบบสอบถาม (Pre-test)

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาปัญหาสมรรถนะ อสม. เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ผู้วิจัยนำข้อมูลการสำรวจสมรรถนะ อสม. ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ก่อนเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะมาวิเคราะห์ และจำแนกเพื่อชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะข้อใดบ้างที่เป็นปัญหา สมรรถนะภาพรวมในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ควรให้น้ำหนักการพัฒนาสมรรถนะด้านที่เป็นปัญหาก่อน หรือควรให้ความสำคัญกับปัจจัยใดเป็นพิเศษหรือไม่ รวมทั้งนำผลการวิเคราะห์บริบทและวิถีชีวิตของชุมชน ปฏิทินชุมชนและเงื่อนไขบางประการ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของ อสม. ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมกระบวนการ พัฒนาสมรรถนะได้อย่างตรงประเด็นปัญหาให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้

กิจกรรมที่ 5 ที่ผู้วิจัยและ อสม. จัดเวทีสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ ในขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ด้านความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้และการรับรู้บทบาทของตนเองโดยในการจัดเวทีจัดการความรู้และการรับรู้บทบาทของตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ของอสม. จะคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาเข้าร่วมกระบวนการของ อสม. ทุกคน และเลือกสถานที่ที่เป็นสัดส่วน ปราศจากสิ่งรบกวน โดยจัดเวทีการสนทนาเป็นวงกลม แบ่งการจัดเวทีจัดการความรู้เป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละจำนวน 8 -12 คน โดยแต่ละครั้งจะให้ อสม. ร่วมกันกำหนดเวลา และสถานที่ที่ทุกคนสามารถเดินทางมาได้สะดวก และแบ่งกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ โดยในแต่ละครั้งประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

คณะผู้วิจัยร่วมกับ อสม. ร่วมกันกำหนดทิศทางของการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านโทษภัยอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การป้องกันตนเองและการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันดังนี้

“เรากำลังจะมุ่งหน้าไปทางไหน”

“เราทำกระบวนการจัดการความรู้ไปเพื่ออะไร”

คณะผู้วิจัยร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับ อสม. โดยใช้ความรู้เป็นฐานหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายคือการให้ได้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ระยะที่ 2 คณะผู้วิจัยร่วมกับ อสม. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่ โทษภัยอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การใช้และการป้องกันตนเอง และการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยทุกคนเป็นผู้แลกเปลี่ยนในประเด็นทั้ง 3 ประเด็น โดยมีแนวทางแลกเปลี่ยน ดังนี้

1. การอ่านฉลากและวิธีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
2. การผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างถูกต้อง
3. การสวมถุงมืออย่าง
4. การเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
5. วิธีการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
6. ระยะเวลาที่ควรฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
7. การปฏิบัติตนหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
8. การเลือกใช้เสื้อผ้าในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
9. การกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
10. การล้างภาชนะอุปกรณ์ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
11. การดูแลตนเองเมื่อสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
12. การช่วยเหลือผู้ได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
13. พิษภัยและอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
14. ขบวนการแก้ไขปัญหาผลกระทบของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพ

ระยะที่ 3 ระยะเวลาของการสร้างความรู้ เป็นการสรุปและจัดแบ่งกลุ่ม หมวดหมู่ความรู้ด้านต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ร่วมกันไว้อย่างเป็นระบบ ในระยะที่ 2 มีการแจกคู่มือเกษตรกรเพื่อการป้องกัน

โรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ อสม. ทุกคน ได้นำไปเก็บไว้เป็นคลังความรู้เพื่อให้สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดให้กับเกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้

ระยะที่ 4 ระยะของการสร้างการรับรู้บทบาทตนเองของ อสม. โดยให้ อสม. แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและอภิปรายต่อบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในประเด็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงในปัจจุบันของ อสม. เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2. การพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะ

ในขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ด้านทักษะในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการระดมปฏิบัติกรอย่างมีส่วนร่วม (AIC) และการรับรู้ความสามารถตนเอง โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

กิจกรรมที่ 6 การระดมปฏิบัติกรอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน A - 1 โดยแบ่ง อสม. ออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน จำนวน 6 กลุ่ม เพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์ สภาพความเป็นจริง (Reality) เกี่ยวกับปัญหาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยทีมวิทยากรกระบวนการประจำกลุ่ม แจงให้ อสม. ทุกคนเขียนหรือวาดภาพบนกระดาษของตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า ในปัจจุบันเรื่องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในชุมชนมีสถานการณ์ปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร โดยการเขียนการใช้ภาพ หรือระบายสี หรือภาพสัญลักษณ์ (Logo) แทนภาพก็ได้ เช่น ภาพต้นไม้ ภาพคนจับมือ ภาพสามเหลี่ยมฯ แล้ว อสม. ทุกคนอธิบายความหมายของตนเอง หลังจากนั้นให้สมาชิกกลุ่มได้อธิบาย ชักถามความหมายร่วมกัน แล้วรวมให้เป็นภาพเดี่ยวของกลุ่ม และส่งตัวแทนไปนำเสนอที่ประชุมรวม และเปิดโอกาสให้ อสม. ทุกคนได้ซักถาม ปรับปรุงร่วมกัน ขั้นตอนนี้ เป็นการเริ่มให้ ทบทวน ระบายอารมณ์ ความคิด มีศิลปะ มีสัมพันธ์กับคนอื่น ไม่เคร่งเครียด

กิจกรรมที่ 7 การระดมปฏิบัติกรอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน A-2 โดยแบ่ง อสม. ออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน จำนวน 6 กลุ่ม เพื่อร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (Ideal Vision หรือ Scenario) โดยให้ อสม. ทุกคนเขียน หรือวาดภาพแสดงให้เห็นว่า ในอนาคตภายใน 5 ปี ภาพสถานการณ์ปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเดิมจะเปลี่ยนไปอย่างไร คาดหวังจะให้เป็นอย่างไร ที่มีความเป็นไปได้ แล้วให้ อสม. ทุกคนนำมาแลกเปลี่ยน อธิบาย ชักถาม และรวมกันเป็นภาพเดี่ยวของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนไปนำเสนอที่ประชุมใหญ่ โดยเปิดโอกาสให้ อสม. ทุกคนได้ซักถามความหมาย แล้วรวมกันเหลือภาพเดี่ยวของตำบลบ้านใหม่สุขเกษม และเป็นเป้าหมายด้านการแก้ไขปัญหาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชุมชน ภาพนี้ต้องเก็บไว้ ยึดเป็นแนวทางหลักของความคาดหวังของกลุ่มที่จะนำไปคิดกลวิธี กิจกรรมและโครงการเพื่อให้บรรลุผลขั้นตอนนี้ เป็นมิติที่ทุกคนเข้าใจความเป็นมาและคาดหวัง มีความประสงค์ร่วมกันตั้งแต่ต้น

กิจกรรมที่ 8 การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน I - 1 โดยแบ่ง อสม. ออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน จำนวน 6 กลุ่ม เพื่อร่วมกันคิดหาทวิวิธี (Solution Design) ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยให้ อสม. ทุกคนเขียนกิจกรรมที่คิดว่าต้องทำ เพื่อให้ เกิดผลสำเร็จ ให้ได้ภาพรวมของ A-2 โดยให้ อสม. แต่ละคนเขียนกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่ตนมี ศักยภาพ และประสบการณ์ แล้วให้ อสม. ทุกคนได้นำเสนอกิจกรรมของตน และนำมารวมกัน เลือกข้อที่เหมือนกันไว้เป็นมติของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนไปนำเสนอต่อที่ประชุมรวม โดยเปิดโอกาส ให้ อสม. ทุกคนได้ซักถาม และร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมไว้เป็นแผนในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมี กำจัดศัตรูพืชของกลุ่ม ขั้นตอนนี้ อสม. ทุกคนได้แสดงพลัง ประสบการณ์ มีส่วนร่วม หากความคิด ของตนมีเหตุผล ได้รับการยอมรับ จะเกิดความภูมิใจ ถ้าของผู้อื่นดีกว่า ก็ยอมรับกัน งานนี้จะเป็น ของ อสม. ทุกคนตั้งแต่ต้น

กิจกรรมที่ 9 การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน I - 2 โดยให้ อสม. เข้ากลุ่มรวมเพื่อจัดความสำคัญของกิจกรรม (Priority) ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช อสม. ทุกคนเขียนกิจกรรมที่ได้รับรู้จากการอภิปรายมาในขั้น A-2 โดยเลือกกิจกรรมตาม ความถนัดของตนว่า กิจกรรมใดสำคัญและเป็นไปได้ และมีองค์กรหรือหน่วยงานใดที่มีหน้าที่ รับผิดชอบหรือช่วยเหลือได้ แยกออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กิจกรรมที่ชุมชนทำได้เอง 2) กิจกรรมที่ต้อง ทำร่วมกันหน่วยงานอื่น 3) กิจกรรมที่ต้องให้หน่วยงานอื่นทำให้ อสม. แต่ละคนอ่าน ชี้แจง และ กลุ่ม อสม. ร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมหรือทวิวิธีให้เหลือชุดเดียว เรียงลำดับความสำคัญ ตามจำนวน แผ่นข้อเขียนที่เหมือนกัน แล้วนำเสนอในกลุ่มรวมเพื่อให้ อสม. ทุกคนรับทราบผลของ I-2 เก็บไว้ เป็นแนวทางหลักของการทำขั้นตอนต่อไป และประกอบการเขียนโครงการ ขั้นตอนนี้ อสม. ทุกคน จะได้แสดงประสบการณ์ให้ผู้อื่นเลือกใช้ประโยชน์ โดยกิจกรรมจะเป็นสิ่งควบคุมความสำเร็จ

กิจกรรมที่ 10 การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน C - 1 โดยแบ่ง อสม. ออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน จำนวน 6 กลุ่ม เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช และ หาผู้รับผิดชอบ (Responsibility) โดย อสม. ทุกคนเลือกหาหัวข้อทวิวิธี กิจกรรมใน การแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ได้จาก I-2 แล้วให้ อสม. ทุกคนเขียนกิจกรรม มากน้อย ตามแต่ที่ตนมีบทบาท หน้าที่ ความสามารถที่จะทำได้เอง หรือร่วมทำกับใคร หรือต้องขอให้ใคร ทำได้ นำไปรวมกันให้เป็นชุดเดียวของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนไปนำเสนอที่ประชุมรวม เปิดโอกาสให้ อสม. ทุกคนได้อภิปราย เรียนรู้งานกันและกัน ขั้นตอนนี้ ทุกคนได้วิเคราะห์ตนเอง แสดงพลัง ความสามารถ และภารกิจที่จะร่วมทำงานในเรื่องใดได้บ้าง

กิจกรรมที่ 11 การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอน C - 2 เพื่อจัดทำแผน / กิจกรรม/โครงการ (Action Plan) ในการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการแบ่งกลุ่ม อสม. ตามระดับงานที่รับผิดชอบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องนี้ ภารกิจขั้นตอนนี้สำคัญคือ อสม. ร่วมกันเขียนแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามรูปแบบมาตรฐาน คือ

1. ชื่อโครงการ / แผนงาน
 2. หลักการเหตุผล /สาเหตุที่ต้องทำ
 3. ความมุ่งหมายหรือความประสงค์หรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เป็นผล
 4. กลวิธี วิธีทำ กิจกรรมที่ต้องทำ ทำอย่างไร
 5. ชื่อหน่วยงาน หรือบุคคล ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม
 6. ระยะเวลาเริ่มต้น สิ้นสุด
 7. วิธีการประเมินผลสำเร็จ ตามข้อชี้วัด และวัตถุประสงค์
 8. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ คนที่ต้องการ พร้อมกับแหล่งที่สนับสนุน
- 3. การพัฒนาสมรรถนะด้านพฤติกรรม**

ในขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ด้านพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถตนเอง และการรับรู้บทบาทตนเอง โดยการดำเนินกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 12 โดยการประชุมกลุ่มรวม แล้วผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการจัดทำแผนชุมชน/โครงการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ อสม. ได้ร่วมแรงร่วมใจกันลงมือปฏิบัติเพื่อให้ อสม. ได้รับรู้ผลงานการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง และให้ อสม. ทุกคนได้ทบทวนการดำเนินงานประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ที่ทำด้วยตนเอง ซึ่ง อสม. จะได้เห็นความก้าวหน้า ความเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จในผลงานของตนเองในการจัดทำแผนงานและโครงการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กระตุ้นให้ อสม. อภิปราย แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะด้านความรู้ และทักษะที่ได้รับ หลังจากนั้น ทบทวนผลการร่วมกันวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของ อสม. ตามที่เป็นจริงในปัจจุบันและบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมคาดหวังในกลุ่มย่อย และส่งตัวแทนกลุ่มไปนำเสนอ และสรุปภาพรวมในกลุ่มใหญ่ และเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล เข้าร่วมอภิปรายและชี้แจงบทบาทหน้าที่ของ อสม. ตามที่กระทรวงสาธารณสุขคาดหวัง แล้วให้สมาชิก อสม. แสดงความรู้สึก อภิปรายต่อภาพที่ปรากฏระหว่างบทบาทของ อสม. ที่กลุ่ม อสม. คาดหวัง กับบทบาทของ อสม. ที่กระทรวงสาธารณสุขคาดหวัง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และหา

ข้อสรุปร่วมกันซึ่งเป็นการให้สมาชิก อสม. เกิดการรับรู้ในบทบาทของตนเอง รวมทั้งเกิดความตระหนักว่า อันตรายพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นปัญหาใกล้ตัวที่ต้องร่วมกันแก้ไข เพื่อให้ อสม. เกิดความตระหนักในตนเองว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อการแก้ไขปัญหายาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเป็นการสร้างให้ อสม. เกิดความศรัทธาในตนเอง รวมทั้งเกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัว และชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ

ในขั้นตอนการประเมินผลกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ อสม. ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้
กิจกรรมที่ 13 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสมรรถนะ อสม. ในการแก้ไขปัญหายาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช หลังเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ (Post-test) โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม

กิจกรรมที่ 14 การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างทีมประเมินผล โดยคัดเลือก อสม. ที่สมัครใจเป็นทีมประเมิน จำนวน 10 คน โดย อสม. และผู้วิจัยร่วมกันกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและสร้างเครื่องมือประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้รูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะต้องไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ใช้ภาษาเข้าใจง่าย และประเมินในประเด็นที่ อสม. ต้องการรับรู้ โดยผู้วิจัยและ อสม. จะร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินร่วมกัน ข้อสรุปจะมุ่งเน้นสะท้อนความเป็นจริงทั้งองค์รวมของทุกขั้นตอนของกิจกรรม และให้สามารถตอบคำถามตามจุดมุ่งหมายของการประเมินได้

กิจกรรมที่ 15 การประเมินผลโดยผู้วิจัยด้วยการสังเคราะห์กระบวนการการพัฒนาสมรรถนะ อสม. โดยการเสริมสร้างพลังในการแก้ไขปัญหายาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตัวอย่างแบบสอบถาม
การพัฒนาสมรรถนะอาสาสมัครสาธารณสุขในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
โดยการเสริมสร้างพลังที่สอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชน

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมและประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตอนที่ 3 สมรรถนะด้านความรู้ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตอนที่ 4 สมรรถนะด้านทักษะในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตอนที่ 5 สมรรถนะด้านพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง โดยการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่เป็นผลเสียต่อตัวท่านใดๆ ทั้งสิ้นเพราะคำตอบของท่านจะเป็นความลับ และจะไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผย ณ ที่ใด นอกจากว่าจะนำไปวิเคราะห์ผลรวมต่างๆ อีกทั้งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อไป จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือนช่วยเหลือเป็นอย่างดีของท่านในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ (เต็มปี).....ปี

3. สถานภาพสมรส

1. โสด

2. สมรส/คู่

3. ม้าย/หย่า/ แยก/ร้าง

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมและประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติม
 ข้อความลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

8. นอกจากการเป็น อสม. แล้ว ท่านดำรงตำแหน่งทางสังคมใดในหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ (ตอบได้
 หลายข้อ)

1. ☐ ไม่มีตำแหน่ง	2. ☐ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตร/ผู้ช่วย
3. ☐ อบต.	4. ☐ อาสาพัฒนาชุมชน
5. ☐ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน	6. ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

1. ☐ มี (โปรดระบุสถาบันที่ท่านกู้ยืม)	
☐ ธกส.	☐ ธนาคารออมสิน
☐ ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป	☐ นายทุนให้กู้/บริษัทสินเชื่อ
☐ กองทุนหมู่บ้าน	☐ อื่นๆ (ระบุ).....
2. ☐ ไม่มี	

10. ปัจจุบันท่านเคยฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้วยตนเองหรือไม่

1. ☐ เคย	2. ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 3 สมรรถนะด้านความรู้ในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าเป็น
 จริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อความ

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่มีกลิ่นปลอดภัยกว่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีกลิ่น		
2. ก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดใหม่เป็นครั้งแรก ควรอ่านฉลากและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้ก่อนทุกครั้ง		
3. ควรผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลายๆชนิดในการฉีดพ่นครั้งเดียวเพื่อความ สะดวก รวดเร็ว และไม่ต้องฉีดพ่นสารเคมีบ่อย		
4. ควรผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในท้องที่ปิดมิดชิดเพื่อป้องกันไม่ให้สารเคมีฟุ้ง กระจาย		
5.....		

ตอนที่ 4 สมรรถนะด้านทักษะในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความกิจกรรมในแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสิ่งที่ท่านสามารถปฏิบัติได้

ข้อความกิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านสามารถสำรวจสถานการณ์ปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของหมู่บ้าน/ตำบลได้		
2. ท่านสามารถค้นหาปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของหมู่บ้าน/ตำบลได้		
3. ท่านสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของหมู่บ้าน/ตำบลได้		
4. ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในหมู่บ้าน/ตำบลได้		
5...		

ตอนที่ 5 สมรรถนะด้านพฤติกรรมนิสัยในการแก้ไขปัญหาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อความ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ หรือไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. สมรรถนะด้านพฤติกรรมนิสัยต่อบทบาทของ อสม.					
1. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นหน้าที่ของ อสม.					
2. อสม. ควรให้คำแนะนำในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยได้					
3. อสม. ควรให้คำแนะนำวิธีการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้					
4....					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ หรือไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. สมรรถนะด้านพฤตินิสัยต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช					
10. การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วยให้ฐานะดีขึ้น					
11. การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นอันตรายต่อสุขภาพผู้ใช้					
12. การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ผู้บริโภคร					
13....					